

Література

1. Безрукова В.С. Мобильность системы образования / В.С. Безрукова. – Екатеринбург, 1997. – 194 с.
2. Дискусія в науково-технічній пропаганді і активному навчанні. – М.: Медицина. – 1990. – с. 4-6.
3. Крижко В.В. Антологія аксіологічної парадигми освіти / Н.В. Крижко [Навч. посібник]. – К.: Освіта України, 2005. – 440 с.
4. Мерзлякова Н.С. Профессиональная мобильность студента университета в контексте поликультурного образования / Н.С. Мерзлякова // Вестник Башкирского университета. – 2009. – № 3 – С.1007-1010.
5. Обучаем иначе. Стратегия активного обучения / Е. К. Григальчик, Д. И. Губаревич, И. И. Губаревич, С. В. Петрусев. – Мн.: «БИП-С», 2003. – 182 с.
6. Соломенко Л. О. Активні методи навчання в системі розвитку особистості / Л. О. Соломенко // Хімія. Біологія. – 2001, № 25. – С. 112-114.
7. Степко М. Р. Українська освіта в Болонському процесі: досвід, перспективи / М. Р. Степко // Директор школи, міцєю, гімназії. – 2006. - № 6 – С. 107-111.
8. Українська педагогічна енциклопедія. – К.: 1993. – С. 273-275.
9. Хомінець В.В. Науково – методичні аспекти підвищення фахової майстерності вчителів / В.В. Хомінець // Освіта Закарпаття. – 2006. – № 4. – С. 78-88.

Реферати

**ДИСКУССИЯ КАК ОДИН ИЗ МЕТОДОВ СТИМУЛИРОВАНИЯ
УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ-
МЕДИКОВ В РАМКАХ РАБОТЫ СТУДЕНЧЕСКОГО НАУЧНОГО
ОБЩЕСТВА**

Петрушанко Т.О., Гасюк Н.В., Мошель Т.М., Попович І.Ю., Бублій Т.Д.

В статье приведена методика проведения заседаний студенческого научного общества из опыта работы кафедры терапевтической стоматологии ВДНЗУ Украины «УМСА». Исходя из собственного опыта, считаем оптимальным комплексное использование различных методик проведения заседаний студенческого научного общества в виде дискуссии, а именно ее разновидности «Круглый стол». Апробированная нами методика проведения обеспечивает формирование и углубление клинического и аналитического мышления.

Ключевые слова: дискуссия, аналитическое мышление, формирование, сознание, студенческое научное общество.

Стаття надійшла 10.04.2013 р.

**DISCUSSION AS ONE OF THE METHODS OF
STIMULATION EDUCATIONAL AND COGNITIVE
ACTIVITY OF MEDICAL STUDENTS IN THE
FRAMEWORK OF STUDENTS' SCIENTIFIC SOCIETY**
**Prtrushanko T.O., Gasuk N.V., Moshel' T.M., Popovich I.Yu.,
Bubliyi T.D.**

The article shows the method of holding a meeting of Students' Scientific Society of the experience of Therapeutic Stomatology HSEE Ukraine "UMDA" study group of students. Based on my own experience which based on combined use of different methods of meeting students' scientific society in the form of discussion - "Round Table". Tested our methodology for ensuring the formation and intensification of clinical and analytical thinking.

Keywords: discussion, analytical thinking, formation, consciousness, student scientific society.

УДК 616-092:376.68:371.24

Н.А. Рикало

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ ТА ЇХ
ВИРІШЕННЯ**

У статті презентується досвід, а також наведені актуальні проблеми викладання патологічної фізіології, як фундаментальної дисципліни, іноземним студентам. Обговорюються шляхи їх вирішення з урахуванням власного багаторічного досвіду викладання.

Ключові слова: патологічна фізіологія, особливості викладання, іноземні студенти.

Патологічна фізіологія належить до числа основних медико-біологічних дисциплін, які здійснюють теоретичну підготовку лікарів, формують його науковий світогляд і лікарське мислення. Її завдання полягає у вивченні особливостей перебігу процесів життєдіяльності у хворому організмі і встановленні загальних закономірностей виникнення, розвитку, перебігу і наслідків патологічних реакцій, процесів та станів, формування поглядів лікаря на сутність хвороби. Патологічна фізіологія, як і інша біологічна дисципліна, у зв'язку із постійним оновленням знань, повинна постійно удосконалюватись.

На сучасному етапі реформ вищої освіти в Україні проблема підготовки висококваліфікованих іноземних студентів-медиків постає з особливою гостротою. Адже від ступеня підготовленості студентів із зарубіжжя залежить не лише їх професійне майбутнє, але й ставлення світової спільноти до медичної освіти в Україні загалом.

Патологічна фізіологія займає одне з провідних місць в системі науково-теоретичної підготовки лікаря. Її по праву можна розглядати в якості базової медичної дисципліни. Основним її завданням є навчити іноземних студентів, у першу чергу, медичного факультету умінню застосувати природничо-наукові знання біля ліжка хворого, тобто розбиратися в причинах виникнення та механізмах розвитку хвороб. Метою курсу патологічної фізіології є озброєння студентів знаннями основних закономірностей розвитку патологічних процесів як необхідної передумови глибокого розуміння ними етіології, патогенезу, клінічних проявів, принципів терапії та профілактики різноманітних захворювань.

Одним із основних напрямків удосконалення викладання дисципліни є міжкафедральна інтеграція в реалізації вивчення студентами основних питань загальної патології із суміжними дисциплінами, які викладаються на третьому курсі. Враховуючи досвід кафедр патологічної фізіології інших медичних ВУЗів України, колективом кафедри нашого університету проведена робота по корекції робочих програм курсу патологічної фізіології на медичному факультеті з урахуванням можливості інтегрування навчального процесу з кафедрами пропедевтики внутрішніх хвороб, загальної хірургії, мікробіології. Такий підхід до викладання предмету сприяє більш значному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу студентами, дозволяє не лише повноцінно засвоїти основні положення навчального матеріалу дисципліни, передбачені навчальною програмою, оцінити їх значимість для

розуміння питань, які стоять перед практичною медициною, але й спрямувати мислення студентів на глибоке розуміння теоретичних і практичних проблем, які вивчаються ними. Інтеграція викладання по вертикалі допомагає студентам набувати наступні знання та уміння на достатньо міцному теоретичному фундаменті. Це сприяє розвитку клінічного мислення і застосуванню загально біологічного підходу до вирішення конкретних проблем того чи іншого виду патології людини.

Одним із напрямків удосконалення викладання предмету, поряд із традиційними формами навчання і оцінювання знань студентів, є використання тестового контролю. У нашій роботі з іноземними студентами 3 курсу медичного та фармацевтичного факультетів та 2-3 курсу стоматологічного факультету широко використовуються наступні форми тестового контролю: поточний (на практичних заняттях) з детальним розбором кожного тесту та обґрунтуванням правильної відповіді під контролем викладача з його поясненнями та корекцією невірної відповіді, проміжний (при проведенні практичних навичок) та підсумковий (як допуск до підсумкового модульного контролю №1 та іспиту).

Такі види контролю спрямовані на з'ясування ступеня засвоєння іноземними студентами різних розділів курсу, за якими у робочій програмі передбачено проведення підсумкових занять, а також для оцінки знань із тем, які винесені робочою програмою на самостійне вивчення. Для різних видів тестового контролю використовуються тестові завдання з банку даних «Крок-1» для максимальної підготовки студентів до складання ліцензійного іспиту.

Підсумковий модульний контроль №1 включає в себе варіанти тестів формату А у кількості 30-ти тестів (як допуск до складання модуля), практичних навичок (оцінка тесту толерантності до глюкози, температурної кривої, порушення кислотно-основного стану та виду місцевого порушення кровообігу) та 5 ситуаційних задач із запитаннями, відповіді на які мають висвітлювати механізми розвитку різних видів патологічних реакцій, процесів та станів. На кафедрі патофізіології ВНМУ імені М.І. Пирогова викладачами проводиться активна робота з іноземними студентами по виробленню у них уміння користуватися підручниками, навчальними посібниками та додатковою літературою, пропонується вирішення, а також аналіз та обговорення ситуаційних задач клінічного спрямування, активне залучення їх до виконання студентських наукових робіт.

Удосконалення викладання патофізіології має на меті підвищення конкурентоспроможності всієї медичної освіти на основі підвищення її якості, що має особливе значення у підготовці іноземних громадян. Підвищення якості викладання в першу чергу пов'язано із достатньою відповідальним підбором кваліфікованого викладацького складу. Лекції з патофізіології англійською мовою для англомовних студентів виключно читає завідувач кафедри (доктор медичних наук), для російськомовних студентів – завідувач кафедри та доценти (кандидати медичних наук). Лекції, по-можливості, проводяться у вигляді дискусій, для того щоб студенти не тільки слухали, але й брали активну участь в обговоренні теми. Такий метод читання лекцій полегшує і роботу лектора та збільшує кількість зацікавлених осіб в аудиторії.

Також основою для покращення забезпечення навчального процесу є матеріально-технічне забезпечення кафедр. Співробітниками кафедри розроблені та видані методичні рекомендації та навчально-методичні посібники для іноземних студентів усіх факультетів російською (для російськомовних студентів) та англійською (для англомовних студентів) мовами.

Покращення успішності студентів потребує урізноманітнення методичного забезпечення практичних занять та лекцій, зокрема більше використовувати засоби наочності: обов'язковий мультимедійний супровід лекцій, таблиці ілюстративного змісту. Очевидно, що вірно побудований педагогічний процес відіграє надзвичайно важливу роль у підготовці майбутнього спеціаліста.

З 2006 року на кафедрі патофізіології триває навчання іноземних студентів англійською мовою. Ця необхідність була обумовлена в умовах загальноєвропейської інтеграції потребою підготовки кваліфікованих кадрів зі знанням англійської мови. На кафедрі патофізіології навчаються студенти-іноземці медичного, стоматологічного та фармацевтичного факультетів. Викладання проводиться за типовою програмою з патофізіології для студентів III-IV рівнів акредитації.

При проведенні навчального процесу викладачами кафедри використовуються як традиційні, так і сучасні засоби наочності. Зокрема забезпечено наочний супровід до лекцій та практичних занять у вигляді модернізованих таблиць, пояснення до яких здійснені англійською мовою, що поліпшує зорове сприйняття англомовними іноземними студентами нового матеріалу та зумовлює більш глибоке його засвоєння. На нашу думку, використання навчальних таблиць у педагогічному процесі є більш вдалим засобом наочності, ніж мультимедійний супровід, оскільки студент має можливість розглядати схему чи рисунок протягом тривалого проміжку часу, що покращує його запам'ятовування. При підготовці навчальних таблиць англійською мовою було використано ряд вітчизняних та іноземних джерел, що дало можливість в достатній мірі забезпечити проведення лекцій з максимальним застосуванням схематичних зображень, що активізує зорову пам'ять англомовних студентів-іноземців.

Навчальний процес по вивченню конкретної теми розділу на практичному занятті включає наступні складові: розбір теоретичного матеріалу з використанням навчальних таблиць, малювання схем та рисунків на дошці, обов'язковим розбором тестів з банку даних «Крок-1» та виконання практичної експериментальної роботи під керівництвом викладача. Також на кафедрі патофізіології при англомовній формі навчання використовуються тести II та III рівнів складності, та структурно-логічні схеми, які були перекладені із україномовного банку даних, які створювалися викладачами кафедри протягом багатьох років. Триває робота по складанню нових тестів,

ситуаційних задач, та більш широкого кола завдань для проведення поточного та заключного контролю знань. За спрямованістю матеріал максимально наближений до вимог загальної та клінічної патофізіології.

До важливих форм наочної роботи можна віднести індивідуальне розв'язування ситуаційних задач з їх наступним обговоренням, оскільки при їх складанні враховані найбільш актуальні в клінічному сенсі теми, розроблені запитання стосуються етіології, механізмів розвитку та принципів патогенетичного лікування різноманітних нозологій. Тому власне при вирішенні ситуаційних задач студенти максимально наближаться до практичної медицини, що сприятиме якнайкращому формуванню у них клінічного мислення. Слід зауважити, що попри кардинальні зміни, не слід відмовлятися від таких традиційних форм опитування, як усне чи письмове опитування. Вони сприяють розвитку у студентів здатності викладати їх розуміння основних механізмів розвитку патологічних процесів, аналізувати зміни функціонального стану організму в умовах патології та формувати клінічне мислення.

З 2012-2013 навчального року рішенням вченої ради ВНМУ імені М.І. Пирогова відновлена система перевідних іспитів замість останнього підсумкового модульного контролю, який допоможе систематизувати пройдений матеріал, навчить умінню його узагальнити, виділити основне, конкретне.

Підсумок

Викладання патологічної фізіології для іноземних студентів у Вінницькому національному медичному університеті імені М.І. Пирогова постійно удосконалюється з метою відповідності сучасним вимогам як медичної науки, так і вищої медичної освіти. Для оптимізації навчального процесу при російсько- та англійськомовному викладанні патофізіології іноземним студентам, доцільним є поєднання нових та традиційних засобів наочного забезпечення, особливо, в умовах запровадження кредитно-модульної системи.

Література

1. Ельський В.Н. Преподавание патологической физиологии на современном этапе развития высшего медицинского образования / В.Н. Ельський, Л.П. Линчевская С.В. Зяблицев [и др.] // Таврический медико-биологический вестник. – 2012. – Т.15. - №3, ч.2(59). – С.263-265;
2. Сімеонова Н.К. Проблеми англійськомовного викладання патологічної фізіології / Н.К. Сімеонова, С.К. Олієвська // Патологія – 2008. - №3. – Т.5. – С.146.

Реферати

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ПАТОФИЗИОЛОГИИ ИНОСТРАННЫМ СТУДЕНТАМ И ИХ РЕШЕНИЯ Рыкало Н.А.

В статье представлен опыт, а также приведены актуальные проблемы преподавания патофизиологии, как фундаментальной дисциплины, иностранным студентам. Обсуждаются пути их решения на основе собственного многолетнего опыта преподавания.

Ключевые слова: патофизиология, особенности преподавания, иностранные студенты.

Стаття надійшла 20.03.2013 р.

CURRENT PROBLEMS OF TEACHING OF PATHOPHYSIOLOGY FOR FOREIGN STUDENTS AND THEIR DECISION Rykalo N.A.

This article presents the experience and the current problems of teaching pathophysiology, as a fundamental discipline for foreign students. We discuss decision based on our multiyear of experience teaching.

Key words: pathophysiology, feature of teaching, foreign-students.

УДК 378.147.88+371.322+615.014

А.І. Саватий

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», м. Івано-Франківськ

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ

У роботі висвітлено основні напрямки навчально-методичного забезпечення кафедри клінічної фармакології та фармакотерапії при проходженні виробничої практики з клінічної фармації студентами фармацевтичного факультету. Основною метою виробничої практики з клінічної фармації є закріплення теоретичних знань студентів та набуття практичної орієнтації їх використання в майбутній професійній діяльності. Для досягнення даної мети кафедра спрямувала практичну роботу студентів на різнопрофільні відділення обласного клінічного кардіологічного диспансеру та центральної міської клінічної лікарні. Під час проходження виробничої практики кожен студент використовує всі надані в умовах стаціонару можливості, що є основою для професійного зростання майбутнього провізора. Обсяг знань, який отримує студент під час проходження виробничої практики, дозволяє йому в майбутньому проводити оптимальну фармацевтичну опіку, виявляти ранні клінічні ознаки захворювання та здійснювати корекцію негативного впливу лікарських засобів.

Ключові слова: виробнича практика, клінічна фармація.

Клінічна фармація є невід'ємною складовою основ клінічних знань майбутніх провізорів [1,2]. Виробнича практика є суттєвим моментом процесу підготовки спеціалістів фармацевтичної галузі [3]. Метою виробничої практики з клінічної фармації є оволодіння студентами фармацевтичного факультету сучасними методами діагностики та лікування пацієнтів з різними нозологіями, способами взаємозв'язку із сферою практичної медицини та навичками спрямування теоретичних знань в практичну діяльність як основу професійного зростання майбутнього спеціаліста [3]. Участь провізора в проведенні фармакотерапії сприяє значному покращенню її якості, забезпечує хворому вибір оптимальних ліків у кожному конкретному випадку, попередженню призначення несумісних лікарських засобів, мінімізації виникнення побічних реакцій, проявів поліпрагмації, а також істотному зменшенню кошторису лікування [2].

Виробнича практика – основа професійного зростання майбутнього провізора, яка сприяє якісній адаптації до сучасних вимог спеціальності, а також проведенню планування діяльності, активному прийманню та аналізу